

From Art to Ecological Citizenship: The Pedagogical Potential of Eco-Art in Social Studies Education

Assoc. Prof. Dr. Şule EGÜZ

Inonu University, Faculty of Education,

Department of Turkish and Social Sciences Education,

Social Studies Education Program

Malatya, Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-3633-8957

Öz

İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, doğal kaynakların tükenmesi, atık sorunu ve çevresel adaletsizlikler, günümüzde yalnızca ekolojik değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik, kültürel ve politik boyutları bulunan çok katmanlı sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, çevre eğitiminin yalnızca çevreye ilişkin bilgi ve farkındalık kazandıran bir süreç olarak değil, bireylerin insan-doğa ilişkisini sorgulamalarını, çevresel sorumluluk geliştirmelerini ve toplumsal yaşama aktif biçimde katılmalarını sağlayan bir eğitim yaklaşımı olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Disiplinler arası yapısı, vatandaşlık eğitimiyle ilişkisi ve birey-toplum-çevre etkileşimine odaklanması nedeniyle Sosyal Bilgiler dersi bu dönüşüm açısından önemli bir öğrenme alanı sunmaktadır. Bununla birlikte çevresel sorunların yalnızca bilişsel bilgi aktarımı yoluyla ele alınması, öğrencilerin çevreyle duygusal, estetik ve deneyimsel bağ kurmalarını sınırlayabilmektedir. Bu noktada sanat temelli pedagojiler ve özellikle eko-sanat, çevresel konuların yaratıcı, duyuşsal ve eleştirel biçimde ele alınmasına olanak sağlayan alternatif bir pedagojik yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, eko-sanatın Sosyal Bilgiler eğitimindeki pedagojik potansiyelini çevresel farkındalık, yaratıcı öğrenme ve ekolojik vatandaşlık bağlamında değerlendirmektir. Çalışma, doküman incelemesine dayalı kuramsal ve betimsel bir değerlendirme olarak yapılandırılmıştır. Bu kapsamda sanat temelli pedagojiler, sanat eğitimi, çevre eğitimi, ekolojik sanat ve çevresel/ekolojik vatandaşlık alanlarındaki çalışmalar incelenmiş; bu kavramların Sosyal Bilgiler eğitimiyle kesişim noktaları değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda eko-sanatın Sosyal Bilgiler eğitiminde çevresel farkındalığı geliştirme, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi destekleme, insan-doğa ilişkisini yeniden düşünmeye olanak

sağlama ve çevresel farkındalığı yurttaşlık eylemiyle ilişkilendirme potansiyeline sahip olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda eko-sanatın; çevresel problemi fark etme, sorgulama, sanatsal anlamlandırma, paylaşma ve müzakere ile yurttaşlık eylemi aşamalarından oluşan bir pedagojik süreç içinde ele alınabileceği ileri sürülmektedir. Eko-sanat böylece Sosyal Bilgiler dersinde yalnızca çevre konularını destekleyen bir etkinlik olarak değil, öğrencilerin insan-doğa ilişkisini yeniden düşünmelerini ve kendilerini çevresel sorunların pasif gözlemcileri yerine aktif yurttaşları olarak konumlandırmalarını sağlayabilecek disiplinler arası bir pedagojik yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Eko-Sanat, Sanat Temelli Pedagojiler, Çevre Eğitimi, Ekolojik Vatandaşlık, Çevresel Farkındalık.

Abstract

Climate change, biodiversity loss, the depletion of natural resources, waste problems, and environmental injustices have emerged as multidimensional challenges that are not only ecological but also social, economic, cultural, and political in nature. This situation necessitates considering environmental education not merely as a process of developing knowledge and awareness about the environment, but as an educational approach that enables individuals to question human–nature relationships, develop environmental responsibility, and actively participate in social life. Given its interdisciplinary nature, its connection with citizenship education, and its focus on the interaction between individuals, society, and the environment, Social Studies education provides an important learning context for this transformation. However, addressing environmental problems solely through the transmission of cognitive knowledge may limit students' opportunities to establish emotional, aesthetic, and experiential connections with the environment. At this point, arts-based pedagogies, and eco-art in particular, emerge as an alternative pedagogical approach that enables environmental issues to be addressed in creative, affective, and critical ways. The aim of this study is to evaluate the pedagogical potential of eco-art in Social Studies education in relation to environmental awareness, creative learning, and ecological citizenship. The study was structured as a theoretical and descriptive evaluation based on document analysis. Within this scope, studies on arts-based pedagogies, art education, environmental education, ecological art, and environmental/ecological citizenship were examined, and the intersections of these concepts with Social Studies education were evaluated. The analysis indicates that eco-art has the potential to enhance environmental awareness, support critical and creative thinking, encourage students to reconsider human–nature relationships, and connect environmental awareness with civic action in Social Studies education. Accordingly, it is proposed that eco-art can be addressed within a pedagogical process consisting of the stages of identifying an environmental problem, inquiry, artistic meaning-making, sharing and dialogue, and civic action. In this way, eco-art can be regarded not merely as an activity supporting environmental topics in Social Studies but as an interdisciplinary pedagogical approach that may enable students to reconsider human–nature relationships and position themselves not as passive observers of environmental problems but as active citizens.

Keywords: Social Studies Education, Eco-Art, Arts-Based Pedagogies, Environmental Education, Ecological Citizenship, Environmental Awareness.